

Ένα αντιπολεμικό αριστούργημα του Νταβίντ Γκρόσμαν από το Θέατρο

Σε όσες πόλεις του κόσμου έχω πάει, έστω και για λίγες μέρες, έχω προσπαθήσει να δω μια ντόπια θεατρική παραγωγή, έτσι για να σπάσει η αυτοεικόνα του άσχετου τουρίστα, αλλά και επειδή το θέατρο συμπληρώνει τη δική μου πραγματικότητα. Είχα, λοιπόν, σκοπό κατά τη διάρκεια της εβδομαδιαίας παραμονής μου στην Ιερουσαλήμ να δω θέατρο. Έχω πια διαπιστώσει (αυτό το «πια» πρέπει ν'ακούγεται γελοίο στην ηλικία μου) ότι απέναντι στις περισσότερες σφοδρές μας

επιθυμίες το σύμπαν παραμένει παγερά αδιάφορο. Όμως τα σημάδια της υπερπαντικής ανταπόκρισης άρχισαν να διαφαίνονται, όταν

Μια μικρή συνωμοσία με το σύμπαν

έμαθα ότι την ίδια βδομάδα το Cameri Theatre του Τελ Αβίβ κατέβαινε στην Ιερουσαλήμ. Μιλάμε για το θέατρο που έχει φέρει δύο καταπληκτικές παραγωγές στο Φεστιβάλ Αρχαίου Δράματος και δική τους παραγωγή θα διάλεγα, αν είχα πολλές επιλογές. Κι όταν έμαθα ότι το έργο που παιζόταν ήταν το «To the end of the Land» («Στο τέλος της Γης», εκδ. Καστανιώτη) του Νταβίντ Γκρόσμαν που το άφησα μισοδιαβασμένο στο σπίτι και μόνο λόγω όγκου δεν το πήρα μαζί μου στο ταξίδι... Κι όταν διάβασα ότι τη διασκευή και τη σκηνοθεσία υπογράφει ο Χανάν Σνιρ που σκηνοθέτησε την καλύτερη «Αντιγόνη» που έχω δει ποτέ... Κι όταν πετύχαμε τις τελευταίες ελεύθερες θέσεις στην τεράστια αίθουσα του Jerusalem Theatre... Κι όταν διαπιστώσαμε ότι η παράσταση παίζεται με αγγλικούς υπέρτιτλους... Ε, τότε πια ένιωσα ότι το σύμπαν ζει και μας καθοδηγεί.

Ο Νταβίντ Γκρόσμαν έχει γράψει ένα αριστούργημα, ένα πολύ δυνατό αντιπολεμικό μυθιστόρημα. Έχει σταθεί απέναντι στην κατοχική πολιτική του κράτους, έχει πει αλήθειες που τον έκαναν σύμβολο της προοδευτικής διανοήσεως της χώρας. Το

μυθιστόρημα γραφόταν ως ξόρκι ενάντια στον θάνατο, ενώ οι γιοι του υπηρετούσαν στον στρατό. Έχει εκφράσει τον μεγαλύτερο φόβο των γονιών του Ισραήλ, καθώς η στρατιωτική θητεία συνεπάγεται θάνατο κίνδυνο. Και δυστυχώς έχει βιώσει τον μεγαλύτερο πόνο, καθώς ο γιος του Ούρι σκοτώθηκε στις τελευταίες μέρες του δεύτερου πολέμου στον Λίβανο.

Πώς αυτό το ογκώδες αφήγημα χώρεσε σε μια θεατρική παράσταση; Ο Χανάν Σνιρ έχει επιλέξει τα πιο κομβικά σημεία της υπόθεσης.

Έχει βάλει στο κέντρο της παράστασης την ιστορία των τριών, μιας γυναίκας και δύο ανδρών. Η αρχή της παράστασης τούς βρίσκει σε εφηβική ηλικία στο νοσοκομείο, με πολύ υψηλό πυρετό και σφοδρή επιθυμία να ζήσουν. Ο έρωτας, η φιλία, η προδοσία, η συμπόνια, η μετάνοια σφραγίζουν τις υπάρξεις τους. Ο σκηνοθέτης και οι τρεις πρωταγωνιστές υπογραμμίζουν το εύθραυστο του πλέγματος των μεταξύ τους σχέσεων. Ο χορός των στρατιωτών δίνει άλλες διαστάσεις στην

υπόθεση επεκτείνοντας το εύθραυστο στη δική τους ύπαρξη, αλλά και στην ύπαρξη του λαού της χώρας. Η απαισιόδοξη, η δυσοίωνα οπτική γωνιά του συγγραφέα, που όμως δεν μηδενίζει την ανθρωπιστική διάθεση, εκφράζεται στην παράσταση με τη μορφή της

Όρα, ο γιος της οποίας φεύγει εθελοντής για μια μεγάλη στρατιωτική επιχείρηση. Αυτή, για να ξορκίσει τον θάνατό του, φεύγει από το σπίτι για να μην τη βρουν οι αγγελιαφόροι του κακού μαντάτου. Η περιπλάνησή της στη Γαλιλαία μεταφράζεται στη σκηνή με αδιάκοπη κίνηση σε κύκλο, που αποτελεί τη σκηνοθετική μεταφορά του κύκλου των παθών, του αδιεξόδου, του αναπόφευκτου.

Τα χαρούμενα τραγούδια του χορού των στρατιωτών έρχονται σε σύγκρουση με τον απίστευτα δυνατό μονόλογο της Όρα, όταν αυτή κόβοντας με πάθος υλικά για σαλάτα φωνάζει ονόματα πολιτικών, στρατιωτικών, δικών και ξένων, που οδηγούν τους ηλίθια αισιόδοξους νέους σε σφαγή.

Νόνα Μολέσκου